

Въ мирно време тѣ продавали на гърцитѣ славянски момчета и момичета за роби въ Цариградъ.

Старобългарската държава била съ аристократическа уредба. Князътъ се наричалъ *ханъ*. Следъ княза висша властъ ималъ съветътъ на шестъ души знатни, наричани *βοιλάδες, βοιλάδες*; отъ тая дума нѣкои произвеждатъ славянското *боляринъ, болѣринъ*, дума, която се намира въ употреба само у руситѣ и българитѣ, отъ които е преминала у ромънитѣ и албанцитѣ. Съгласно съ придворния етикетъ, византийскитѣ пратеници при българския дворъ преди всичко разпитвалъ за здравето на княза, на жена му и децата му; следъ това за здравето на *булиасъ тархана* (маджарското *târ* е хазна) и *конартикина*, сжщо както и на *шесттъ велики боляри*; по-нататъкъ за здравето на другитѣ боляри, вътрешни и външни, т. е. живѣещи при двора и въ страната, и най-подиръ за здравето на цѣлия родъ. Отъ дворянскитѣ родове въ приведения туземенъ откъслекъ сж споменати фамилиитѣ: Ерми, Угайнъ, Укилъ или Вокилъ и княжеския родъ *Дуло*. Много дворянски имена окончатъ на *булъ*; отъ това произвеждатъ старославянското *быль* (боляръ).

Такива били нравитѣ и обичаитѣ на българитѣ, когато тѣ подъ началството на Испериха се заселили въ Мизия на 679 година. Различието, което съществувало между тоя народъ и старитѣ славяни, които живѣли на полуострова презъ V и VI вѣкове, както ги описватъ Прокопий и Маврикий, а тѣ сжщо различието между бита на испериховитѣ българи и на славянитѣ, които сега се наричатъ българи, позволява да се усъмнимъ въ това, че испериховитѣ българи били славяни.

Напусто бихме се опитвали да откриемъ славянски звукове въ гореприведения списъкъ на княжескитѣ имена. Само въ азиатскитѣ езици можемъ намѣри аналогия съ древно-българскитѣ лични имена като Куртъ, Батбай, Котрагъ, Церигъ, Тербелъ, Телецъ, Цигатъ, Баянъ, Умаръ, Кардамъ, Крумъ, Омортагъ, Сурсувулъ, Алобоготуръ, Токтусъ и пр. и пр. Опитвали се понѣкога да ги сравняватъ съ славянски имена, но това правѣли безъ научно разбиране, а затова съвсемъ несполучливо.

Учението на Мохамеда почнало сжщо тѣй да се вкоренява у дунавскитѣ българи. Волжскитѣ българи били обърнати въ ислямъ отъ арабитѣ. Мохамедански мисионери се появявали сжщо и въ дунавскитѣ страни. Въ грамотата на папа Николая (866 год.) се споменува за сарацински книги у българитѣ (*libri profani, quos a Saracenis vos abstulisse ac apud vos habere perhibetis*); папата заповѣдвалъ да ги изгорятъ. За български мохамедани се говори сжщо и въ българския номоканонъ отъ XIII вѣкъ⁸. Въ византийскитѣ исторически извори славянитѣ се явяватъ като различенъ отъ българитѣ народъ. Въ житието на св. Димитрий Солунски (VIII вѣкъ) четемъ, че между съветницитѣ на българския князь имало мъже, които владѣли езицитѣ: *грѣцки, български и славянски*. У аналититѣ отъ VIII вѣкъ ясно се различаватъ славянскитѣ отреди отъ българскитѣ при Тербеля, Крума и други князе.

Рускиятъ лѣтописецъ Несторъ сжщо тѣй не причислява българитѣ къмъ славянитѣ, но ги поставя наредъ съ хазари, маджари и обри. Той казва: „Словѣньску же языку . . . живущю на Дунаи, придоша отъ Скуфъ, рекше отъ Козаръ, рекоми и Болгаре, сѣдоша по Дунаеви, насилници словѣномъ быша“⁹.

До сега още малко се знае за отношението на славянскитѣ староживѣлци въ Мизия къмъ тѣхнитѣ български господари. Но, както изглежда, българскиятъ елементъ е ималъ малко влияние върху характера и нравитѣ на славянския народъ; образованитѣ славяни по-скоро били учители на варварскитѣ пришелци, отколкото наопаки. Българскитѣ князе живѣли въ дружба съ славянскитѣ старейшини. Държавнитѣ длѣжности били общи.